Muistilista ratsastusleirejä järjestävälle yrittäjälle

tukes
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) valvoo ratsastuspalveluiden turvallisuutta.
Aiemmin kuluttajapalveluiden turvallisuusasioiden valvonnasta vastasivat kuntien viranomaiset, esimerkiksi terveystarkastajat. Vuonna 2016 vastuu valvonnasta siirtyi kunnilta Tukesille.
Kuluttajapalveluita ovat ratsastuspalveluiden lisäksi esimerkiksi luonto- ja ohjelmapalvelut, kiipeily- ja seikkailupuistot, laskettelukeskukset, kotieläinpihat, uimahallit ja yleisötapahtumat.
Vuonna 2017 Tukes keskittää valvontaa ratsastuspalveluissa vaelluksia ja ratsastusleirejä tarjoaviin talleihin.

Yleistiedot leiristä leirikirjeeseen

Leirikirje on ensiarvoisen tärkeä, jotta leiriläiset osaavat varautua jo etukäteen leirin käytäntöihin ja olosuhteisiin ja ottaa tarvittavan määrän varusteita mukaansa. Myös leiriläisten vanhemmille kannattaa laittaa tarpeeksi tietoa aikatauluista ja varusteista.

- Mitä varusteita voi lainata tallilta, ovatko esim. lainakypärät kunnossa?
- Este- ja kenttäleireillä myös turvaliivit.
- Ohjeistus ja aikataulut osallistujille ja vanhemmille.
- Asiakkaiden ohjeistus tallin toimintatavoista. Erityishuomiota vaativat turvallisuusasiat.
- Maksutiedot.
- Ennakkotietokysely asiakkaille. Asiakkaiden terveystiedot on hyvä kartoittaa jo turvallisuudenkin näkökulmasta. Jos leirillä on uintimahdollisuus, kyselyyn on syytä lisätä kysymys leiriläisen uimataidosta. Lisäksi alaikäisille leiriläisille tarvitaan vanhempien yhteystiedot.
- Ohjeistus vanhempien vierailuista ja matkapuhelinten käytöstä leirin aikana.
- Osallistujien ikärajat.

Leirin aikataulu

Leirin aikataulun suunnittelussa tulee muistaa, että lapsiosallistujien tulee saada riittävästi yöunta, jotta he jaksavat keskittyä ratsastamiseen. Moni nuori leiriläinen tarvitsee ohjausta myös hygienia-asioissa ja muissa käytännön asioissa.

- Leirien aikataulut suunniteltu yhdessä muun henkilökunnan kanssa
- Vapaa-ajan ohjelmat
- Teoriatunnit
- Ratsastustunnit
- Muu toiminta hevosten kanssa (tallien siivoaminen, hevosten hoitaminen, ruokkiminen, taluttaminen, yms.)
- Ruokailut
- Aikataulu myös vanhemmille
- Hiljaisuus
- Leirikilpailut
- Leirikioski

Hevoset

Hevosia saatetaan tarvita joskus omaa kalustoa enemmänkin käyttöön, joten on tärkeää, että lainahevoset saapuvat tallin tiloihin ajoissa ja ne ovat soveltuvia toimintaan.

- Onko hevosia riittävästi leiriläisten käyttöön?
- Ovatko hevoset soveltuvia leiriläisten käyttöön?
- Tarvitaanko lainahevosia? Miten hevosten riittävästä koulutustasosta on varmistuttu?
- Ovatko kaikki hevoset terveitä?
- Onko hevosten madotukset ja rokotukset ajan tasalla?
- Kengitykset?
- Varusteiden kunnon tarkistaminen.
- Onko hevosten varusteet nimetty ja omilla paikoillaan?

Henkilökunta

Leireillä tarvitaan riittävästi henkilökuntaa, koska leiriläisiä saattaa olla kerralla paljonkin, ja moni voi olla vasta-alkaja ratsastuksessa. Moni leiriläinen on myös ensimmäistä kertaa poissa kotoa, joten henkilökunnalta vaaditaan enemmän ohjaamista ja tukea.

- Riittävästi henkilökuntaa?
- Riittävästi leiriavustajia?
- Henkilökunnan ja leiriavustajien koulutus ja opastus
- Ensiapukoulutukset ajan tasalla?
- Kuka toteuttaa vapaa-ajan ohjelmat?
- Ruokapalvelun toteuttaminen? Hygieniapassi? Kunnallinen elintarvikevalvontaviranomainen on yleensä terveystarkastaja.
- Koko henkilökunnan yhteinen turvallisuuskoulutus hätätilanteita varten.
- Turvallisuusasiakirjaan perehtyminen.

Tallitilat

Tallitilat on syytä siivota ja järjestellä ennen leirikauden alkua, jotta toiminnan turvallisuus voidaan varmistaa. Leiriläisten on helpompi toimia siisteissä selkeissä tiloissa.

- Perussiivous? Tallien kulkureitit?
- Palosammuttimet, vuosihuolto?
- Ensiaputarvikkeet, päivitys?
- Ohjeistus hätätilanteita varten ja 112- numero sekä ajo-ohje tallille. Ajo-ohjeet on syytä varmistaa myös muihin paikkoihin, joissa leiriläiset viettävät aikaa (esim. vaellusreitin pelastuspisteet, uimarannan osoite).
- Poistumistie-merkinnät ajan tasalla?
- Opastus leiripaikalle (nettisivut ja paikan päällä kyltit)
- Parkkipaikalle opaste
- Ilmoitustaulun päivitys (tallin toimintatavat)

Turvallisuusasiakirja

Turvallisuusasiakirja on syytä päivittää ajan tasalle ennen leirikauden alkua. Tärkeää on, että koko henkilökunta on tutustunut asiakirjaan ja osaa toimia hätätilanteissa.

- Ratsastusleireistä on oma leirin turvallisuuteen liittyvä osionsa turvallisuusasiakirjassa
- Asiakirjassa on päivitetty ja tunnistettu vaarat osa-alueittain eri toiminnoista, kuten maastoratsastuksesta, vapaa-ajan ohjelmista, ratsastustunneista, leirikilpailuista, hevosten hoitamisesta jne. (esimerkki muutamasta kohteesta listan lopussa)
- Tunnistetuille vaaroille on kuvattu ja toteutettu riittävät turvallisuustoimenpiteet vahinkojen ennaltaehkäisemiseksi
- Toimenpiteet mahdollisissa onnettomuus- ja hätätilanteissa (miten toimitaan, esim. jos joku eksyy tai saa sairauskohtauksen)
- Koko henkilökunta on tutustunut asiakirjaan
- Onnettomuuskirjanpito omaan käyttöön ja turvallisuuden seuraamiseen kaikista putoamisista ja muista onnettomuuksista (esim. tallipäiväkirja)
- Ilmoitusvelvollisuus vakavista onnettomuuksista suoraan Tukesiin. Tukesiin ilmoitetaan tilanteissa, joissa on tarvittu ambulanssia tai lääkärin apua. Ilmoitusvelvollisuus perustuu kuluttajaturvallisuuslakiin (KuTuL 8 §). Ilmoitukset onnettomuuksista lähetetään Tukesin nettisivuilta löytyvällä lomakkeella tai sähköpostitse: kirjaamo@tukes.fi .

Leiriläisten asuminen ja ruokailu

Leirin tilojen siivoamista ja kunnossapitoa helpottavat hyvät tilaratkaisut ja riittävät säilytystilat.

- Leiritilojen siivous
- Leiritilojen paloturvallisuus ja palohälyttimet
- Leiritilojen poistumistiet (yläkerrat)
- Ruokailun järjestäminen- elintarvikevalvonnasta vastaa kunnan terveystarkastaja
- Hygieniapassi, jos käsitellään itse ruokaa.
- Leiriläisten valvonta yöaikaan?
- Leiriavustaja mukaan asumaan leiriläisten kanssa, etenkin, jos leiriläiset nuoria osallistujia.

Vapaa-ajan ohjelma

Ratsastusleirillä on usein jo niin paljon ohjelmaa, että muuta vapaa-ajan vietettä ei tarvita. Jos niitä tarjotaan, tulee turvallisuudesta varmistua.

- Trampolinit, ohjeistus ja laitteiden kunto
  - Hyppimistä trampoliinilla tulee valvoa
  - Trampoliinilla hypitään yksi kerrallaan
  - Trampoliinissa on turvaverkko
  - Lisätietoa
- Uiminen
  - Uintia tulee valvoa koko sen ajan, kun leiriläiset ovat uimassa!
  - Onko valvojilla riittävä pätevyys ja osaaminen vesipelastuksen kannalta?
  - Veteen hyppääminen tulee kieltää, jos siitä aiheutuu vaaraa hyppääjälle tai altaan/rannan muille käyttäjille. Luonnonvesissä tulee varmistaa, että hyppypaikalla ei ole vedenalaisia kiviä, uppotukkeja, tms. Turvallisena vedensyvyytenä hyppäämiselle pidetään 2 metriä.
  - Mikäli leiriläisten käytössä on veneitä, on niissä oltava riittävä varustus. Kaikkien veneessä olijoiden on käytettävä pelastusliivejä.
  - Tallin omien uima-altaiden läheisyyteen lisätään pelastusvälineitä.
  - Lisätietoa kesäleirien vesiturvallisuudesta
- Retket
  - Leiriläisten kuljettaminen, liikkuminen yleisillä teillä

Kuvat: SRL / Sonja Holma

Esimerkkejä kohdekohtaisesti tunnistetuista vaaroista

Toiminto	Vaaroja	Ennaltaehkäisy	Toiminta hätätilanteessa
Hevosten hoito tallissa, harjaaminen ja satulointi	Asiakkaan varpaat jäävät hevosen kavion alle.	Kunnon kengät vaaditaan leiriläisillä aina tallissa, ohjeistus leiriläisille sekä leiriavustajille. Sandaaleissa talliin meneminen kielletään. Tallissa on avustaja paikalla auttamassa.	Ensiapu vamman vakavuudesta riippuen, EA-varusteet tallissa, kylmäpakkaukset. EA-koulutus toimijoilla kunnossa. Kuljetus lääkäriin tarvittaessa.
Hevosten hoito tallissa, harjaaminen ja satulointi	Hevonen potkaisee ratsastajaa.	Kiukkuiset hevoset listataan turvallisuusasiakirjassa, sekä ohjeistetaan, miten niiden kanssa toimitaan. Hevoset sidotaan kiinni karsinassa harjaamisen ajaksi. Hankalat hevoset soveltuvat ainoastaan kokeneille käsittelijöille. Tallissa on avustaja paikalla.	Vamman vakavuudesta riippuen ratsastaja toimitetaan sairaalahoitoon tai lääkäriin. Tallissa oleva avustaja hälyttää apua. Tallin koko henkilökunta on osallistunut hätätilannekoulutukseen. Tallissa näkyvillä hätänumerot ja ajo-ohjeet. Avustajalla on käytössään toimiva puhelin.
Ratsastus maastossa	Hevoset pelästyvät yllättävää tekijää, kuten traktoria, ja 2 ratsastajaa putoaa kyydistä.	Maastoon lähtevät vain riittävän kokemuksen omaavat ratsastajat. Hevoset valitaan huolella ratsastajille. Ohjaajalla on mukana toimiva kännykkä. Asiakkaiden kanssa on käyty läpi ohjeet erilaisissa tilanteissa, niin ohjaajan oman sairastumisen varalta kuin asiakkaan tippumisen kohdalla. Sääolosuhteet sekä reitti huomioidaan toimintaa suunniteltaessa. Hätätilanteet on käyty läpi ennakkoon koko henkilökunnan kanssa.	Ohjaaja hälyttää apua. Turvallisuusasiakirjaan on merkitty reitit. Tallilla oleva henkilökunta tietää myös toimintatavat ja reitin sijainnin. GPS-koordinaatit on turvallisuusasiakirjassa tietyistä pisteistä reittikartassa. Pitkällä maastoratsastuksella ohjaajalla on pieni ensiapupakkaus mukana. Vakavammissa onnettomuuksissa, eli aina kun tarvitaan lääkärin apua tai ambulanssia, tehdään aina onnettomuusilmoitus Tukesiin. Myös onnettomuuden läpikäyminen osallistujien kesken on tärkeää. Jos asiakas loukkaantuu, on hyvän tavan mukaista kysellä vointia jälkeenpäinkin.

tukes